

Maastikutüübid

Lääne-Eesti rannik on sageli savikas ja kiviklibune ning kaetud madala rohuga

Randaster paeplaatelid ja klibul

Rabamänd

Pärast viimast jäätumist hakkas meri Virtsu piirkonnast lõplikult taganema umbes 4500 aastat tagasi, hinnatuna kaldavallide ja teiste moodustiste absoluutse kõrguse järgi.

Varasemad maismaa-moodustised piirkonnas kuuluvad erinevatesse Limneamere faasidesse. Limneamere algusperioodil valitses kuiv ja soe subboreaalne, hiljem jahe ja niiske subatlantiline (praegune) kliima. Kliima muutus mandrilisemaks, kõigepealt kuivemaks ja lõpuks ka jahedamaks. Lehtpuumetsad hakkasid taanduma ning nende asemel levisid kuusemetsad. Kuuskeste kõrval esines ka mändi ja tamme. Tegelikult kestab see faas siiani, kuigi mõnel pool Läänemere piirkondades on soovitatud rakendada uut staadiumi uue nimega Müüameri, kuna umbes 500 aastat tagasi jõudis Läänemerele Ameerikas käinud laevade parraste küljes praeguseks iseloomulikuks saanud liik liivauurikkarp (*Mya arenaria*). Eestis ei peeta selle faasi eraldamist oluliseks.

Enamus siinsest territooriumist on noorem kui 2000 aastat ja väiksemad saared on kujunenud viimase 500 aasta jooksul. Kõrgeimad piirkonnad (Pivarootsi alvarid, Laelatu puisniidu keskosa ning Virtsu ja Puhtu poolsaarte keskosa) on mere alt vabanenud 2500–2000 aastat tagasi.

Aluspõhi koosneb Lõuna-Läänemaal Siluri lubjakividest ja rähksetest lubjakividest, mis lasuvad enamasti sügavamal kui 1 meetri. Mulla lähtekivimid on enamasti mitmesugused jääaegsed ja jääajajärgsed sette kivimid. Kõige tavalisem on lubjarikas valkjashall rähkmoreen (saviliivad, harvem savid), mis katab paealus-põhja 1–2 meetri tuseduselt ja hõlmab üle poole kogu piirkonnast. Ülejäänud alade lähtekivimid on rannikule tüüpilised järvelise või laguuniilise tekkega setted (paeklibu, kruus, liiv, peenike liiv, kiltjas saviliiv, savi ja järvemuda).

Lääne-Eesti tasandike valdavalt tasase pinnamoe foonil kerkib üksikuid kõrgemaid **pinnavorme**, mis toovad sellesse keskkonda vaheldust. Vanimateks pinnavormideks on siin endise siluri klindi jäänuukitena säilinud jaagarahu lademe dolomiidist koosnevad paekõvikud ehk saarmäed: Salevere Salumägi, Lihula Lossimägi, Kirbla mägi, Mikkli Salumägi, Avaste mägi jmt. Kõigi nende merepoolsed nõlvad on murrutatud astanguteks, kus paljandub paas, vastasnõlvade jalameile on hiljem kuhjunud maasääred.

Lääne-Eesti tasandikke läbivad kaks ulatuslikumat mandrijää servamoodustiste ahelikku. Maastikupildis on hästi jälgitav Pärnust loode suunas kõrguv nn Põhja-Pärnumaa ooside ja otsamoreenide vöönd, mis lõpeb suhteliselt kõrge (38 m) ja järsunõlvalise Vatla linnamäega.

Virtsu ümbruse reljeef on enam-vähem tasane, tuestes pisut ida suunas. Absoluutkõrgused ei ületa 10 meetrit. Valdav maastikutüüp on paetasandik. Rannikualadel

on endiseid akumulatiivseid rannamoodustisi - rannavalle ja terrasse. Keskmise kõrgus merepinnast on umbes 4,5 m, soostunud aladel kuni 1 m.

Mullastik on siinkandis noor, kuna suurem osa territooriumist on kujunenud viimase 1000 aasta jooksul, seoses neotektoonilise maakerkeprotsessiga. Enamlevinud mullatüübid on gleistunud rendsiinad, mis on kujunenud lubjakivil ajutise liigniiskuse tingimustes, rendsiinad (rähksed ja paepealsed), glei-rendsiinad, leostunud gleimullad, küllastunud gleimullad ja rannikumullad. 70% muldadest on liigniisked, 20% on parasniisked ja 10% on põuakartlikud.

Elupaigad (kooslusetüübid)

Kui kultuurmaad kõrvale jätta, siis esinevad Virtsu ümbruse taimkattes järgmised olulisemad biotoobid: lehtpuumetsad, männikud, lepikud, sekundaarsed põõsastikud, puisniidud, kadastikud, metsastuvad kadastikud, niidud, soostunud niidud, rannakooslused, roostikud.

Laialehised metsad – puurindes valitsevad tamm, pärn, vaher, mänd ja saar. Põõsarindes on sagedasemad sarapuu, türnpuu, kukerpuu, magesõstar ja harilik kuslapuu. Rohurinne on lopsakas ja küllalt liigirikas. Selle võib klassifitseerida laias laastus kolmeks suuremaks kooslusetüübiks: naadi kooslus, karulaugu-maikelukese kooslus ning lõhnava varjulille kooslus.

Lubjarikkad, liigirikad puisniidud – puurinne paiguti hõre, tihedamate kogumikega. Puurindes tamm, arukask ja sookask, saar, must lepp ja mets-õunapuu. Kuivades ja parasniisketes kasvukohtades on levinud lubika - angerpisti, lubika - pääsusilma, lubika - mägitarna ja hariliku härgheina – madala mustjuure assotsiatsioonid. Soostunud lohkedes võib leida raudtarna, pruuni sepsika, hirsstarna – hariliku tarna, lütktarna, sinihelmika, luhttarna ning niitja tarna – keskmise sirbiku assotsiatsioonid.

Sekundaarsed põõsastikud – sarapuu ja halli lepa kogumikud harvemini esinevate sookase, tamme ja saarega. Tavaliselt üna liigivaesed, eriti alustaimestik. Küllalt sageli põldmari.

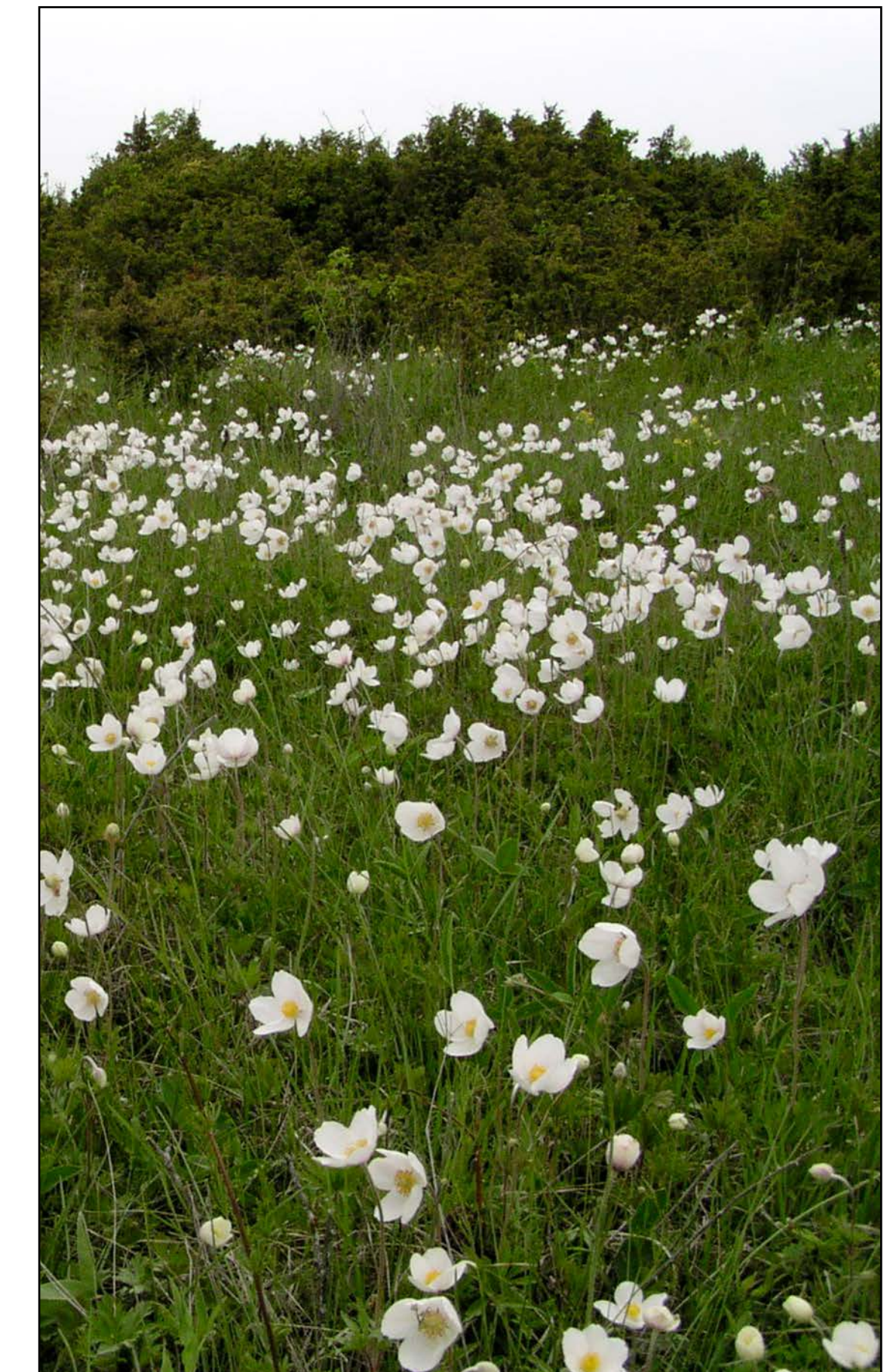
Epilitoraalised rannaniidud – üleujutusvee tsoonist pisut kõrgem, domineerivad lubika – pääsusilma ja sinihelmika assotsiatsioonid. Põõsarindes rohkem või vähem tihedalt kasvav kadakas ja üksikud pihlakad.

Epilitoraalised soostunud niidud – üleujutuspiirist kõrgemale jäävad soostunud kooslused, eesotsas liigivaese hirsstarna – hariliku tarna assotsiatsiooniga.

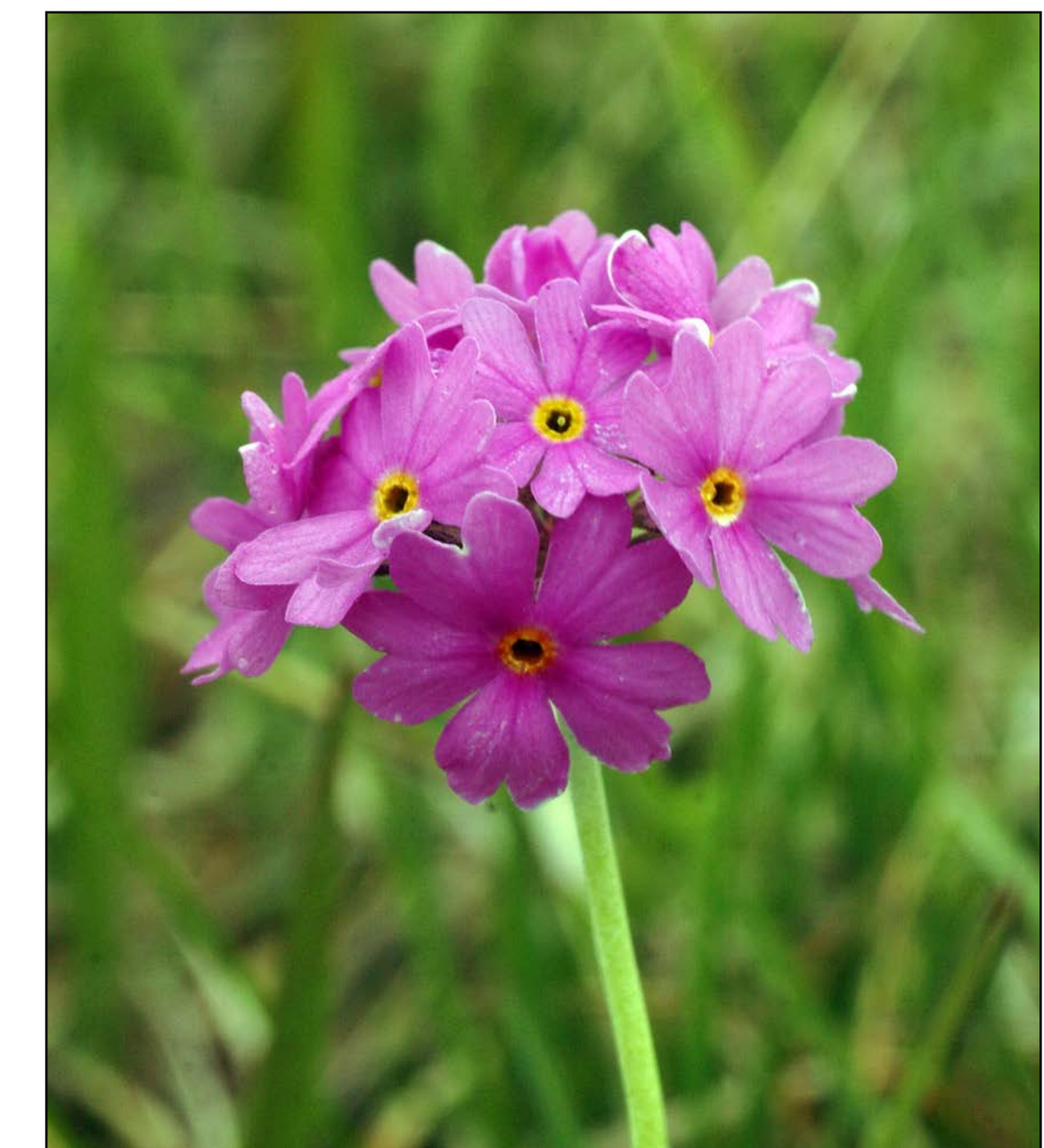
Eulitoraalised rannaniidud – tuderloa, punase aruheina ja sinihelmika assotsiatsioonidega.

Luhttarna sood osaliselt parandatud ja kuivendatud siselahtedes.

Pilliroo kooslused siselahtedes ja Väinamere madalal rannikul.

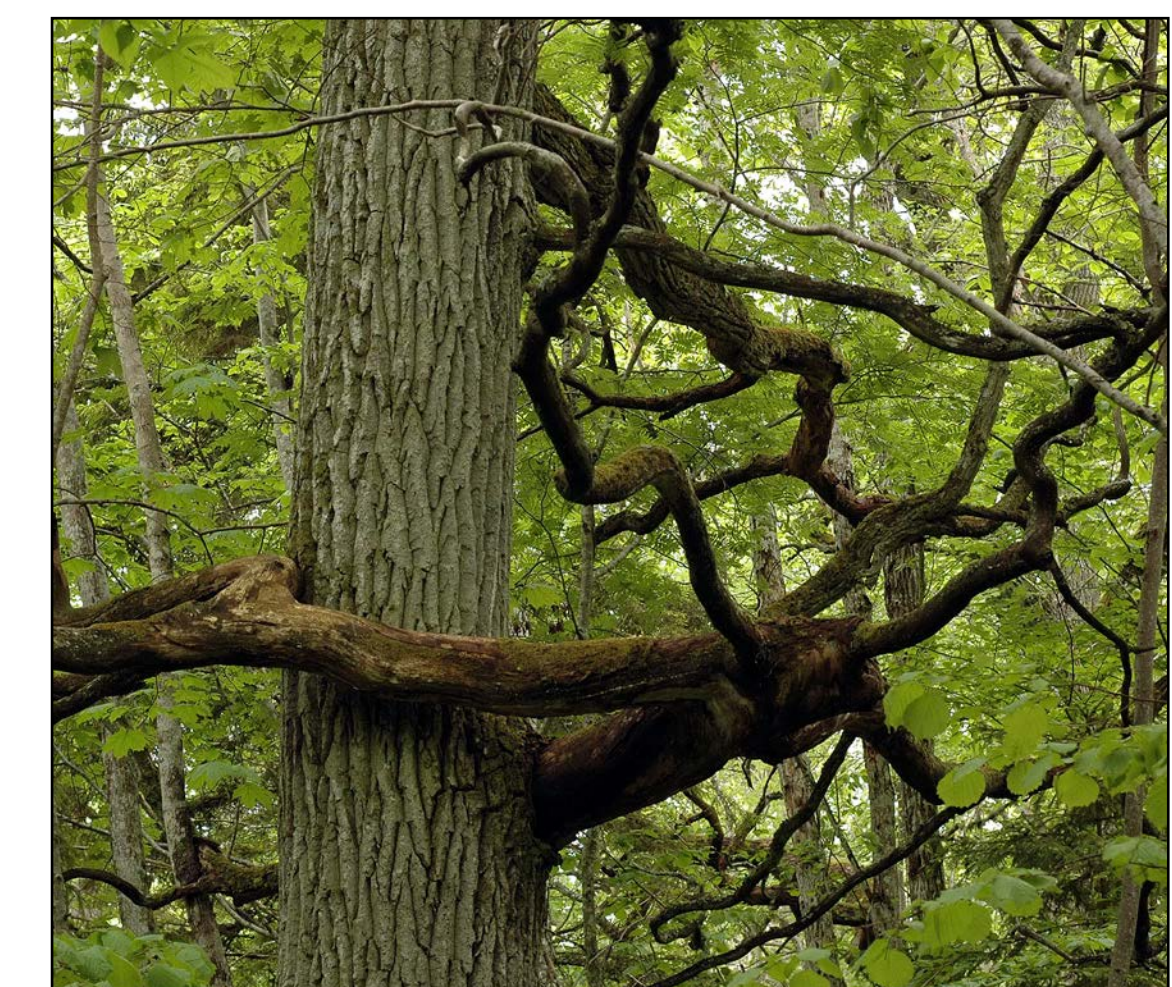
Metsülane ehk anemoon

Pääsusilm

Puhtulau rannas on vaheldumisi paeklibu ja taimestunud alad

Tamm Puhtu metsas